

literair

tijdschrift

Lava

11.4

Diego Corte

Jacob Edo

Jo-Ann Hassell

Kees van Houte

Ulrike Deirdre Maes

Gerard Scharn (kiste)

Arne Schoenvuur

Erik Solvanger

Nicole Teunissen

Velibor Vidaković

Interview met Mario Molegraaf

REDACTIONEEL

‘Een goed gedicht heeft weerhaakjes.’

Dat zegt Mario Molegraaf, samensteller van *Spiegel van de moderne Nederlandse en Vlaamse dichtkunst*, in een vraaggesprek dat wij met hem hadden en dat in deze Lava afgedrukt staat.

Molegraaf bedoelt dat een goed gedicht ‘iets grilligs of grappigs’ moet hebben en een ‘bepaalde hardheid’.

De redactie van Lava hanteert graag dezelfde criteria – overigens niet alleen voor poëzie maar ook voor proza – en is dan ook trots op dit nummer waarin genoeg pijn geleden wordt, maar waarin ook genoeg te lachen valt.

Ga maar na.

In deze Lava figureert een vrouw die nog eenmaal haar ex-geliefde ontvangt die ze vervolgens, met een dolk, doormidden scalpt in een rechte lijn van borstbeen tot aan navel, om dan te constateren: ‘Je bent vanbinnen even mooi als vanbuiten’.

Een andere vrouw die passeert in dit nummer gaat op pad met een zelf gesponnen draad in haar hand, waarvan ze het uiteinde heeft vastgemaakt aan een stoelpoot – zodat ze de weg terug weer weet te vinden – maar dat kan niet voorkomen dat ze uiteindelijk toch op fatale wijze verstrikt raakt in haar eigen web.

Daarnaast wordt in deze Lava het verhaal verteld van een man die in plaats van speelgoedberen een paar kwasten en een schildersezel koopt voor zijn pasgeboren dochter, omdat hij hoopt dat zij zich tot abstracte kunstenares zal ontwikkelen en de wereld verovert. Want: ‘De wereld had behoefte aan lijnen, een zeker kader’.

En daar blijft het niet bij in dit nummer:

Want wat te denken van Luchien, die een wip, een trampoline en een zandbak probeert te verkopen aan het managementteam van een verzorgingstehuis voor bejaarden, en daar nog in lijkt te slagen ook (‘ze willen een *pilot* draaien met een groepje patiënten’)?

En dan zijn er ook nog mensen die spinnen eten, oorzaken die gevolgen bestijgen en bomen die ‘s nachts aan het wandelen slaan.

Weerhaakjes in overvloed dus. Of moet ik zeggen: weer haakjes?

(Die laatste opmerking lijkt nu kant noch wal te raken, maar misschien dat het, na lezing van deze Lava, alsnog op zijn plaats valt...)

Namens de redactie,
Mathijs Schiffers

Ulrike Deirdre Maes 4

INSOMNES NOCTES

Jacob Edo 8

GEDICHTEN

Interview 11

MET MARIO MOLEGRAAF

Nicole Teunissen 15

GEDICHTEN

Jo-Ann Hassell 18

FRAGMENT UIT HET SUCCES VAN ALICE

Arne Schoenvuur 23

GEDICHT

Diego Corte 24

OVER STROMING – OKTOBER 1998

Kees van Houte 28

GEDICHT

Velibor Vidaković 30

GEDICHTEN

Gerard Scharn (kiste) 33

GEDICHT

Erik Solvanger 34

GEDICHT

INSOMNES NOCTES

Liefde is alchemie net zoals oorlog in feite vrede is en victorie altijd verlies met zich meebrengt. Liefde is alchemie omdat je pas met zorgvuldig uitgekozen ingrediënten en de gepaste hoeveelheid een knaleffect bekomt. Alchemie wordt uitsluitend beoefend door magiërs en aangezien deze al sinds mensenheugenis zijn teloorgegaan, bestaat liefde niet meer.

Het vertrek is geheel ende al in duister gehuld op een oude lichter na. Ik heb me speciaal voor deze gelegenheid uitgedost in een zwarte satijnen jurk. Ik meen dat je me nog nooit anders zag dan in mijn gescheurde jeans en rafelige shirts. De bel gaat en het voelt alsof ik door een snel-draaiende turbine gezogen word. Je staat op de stoep en vertelt me dat de vorst met haastige passen het land zal annexeren. Ik lach en je feliciteert me met mijn verschijning. Reeds bij onze

eerste bespreking van het plan liet je me weten je niet anders voor te willen doen: zwartheid alom in je fenotype, ook al schijn je niet verwelkt. Er lijkt een soort van algehele apathie over je te zijn gevaren. Ik raak erdoor verscheurd.

Ik wilde je als laatste blijk van appreciatie nog eens alle sentimenten laten beleven. De smaak van zalm, citroen en dille. Het zachte gesoes van de frambozen die dreven in de champagne en het ruisen van mijn jurk als ik je kus.

Het is ongeveer één des nachte en we kijken hoe er donkere wolkenformaties voor de maan zweven. De laatste keer dat je die zilte avondlucht op je huid voelt, de laatste keer ik.

We luisteren naar muziek, lekker bombastisch en doordrongen van een zekere wanhoop. De wervelingen die we maken, het geluid van mijn naaldhakken op de koude stenen. Jouw hijgen wanneer we neerploffen in de rode, lederen fauteuil. We blijven praten omdat er niets anders te doen is, converseren is de laatste strohalm. Als we hier blijven zitten, verdwijnt onze existentie naar de achtergrond. Niets is van groter belang dan ik die de legio blonde haartjes op je armen tel. De spelletjes zijn gespeeld en de teerling is geworpen. Maar zolang we naast en bijna in elkaar blijven zitten, zolang we blijven leven op geleende tijd, sluiten we de realiteit buiten.

Ik spuit parfum op mijn hals en verzoek je nog eenmaal in mijn nek te bijten. Je gehoorzaamt en met mijn hoofd naar achteren gezwaaid, raak ik gefascineerd door de kristallen die hoog boven mij tinkelen. De algehele entourage, een verlaten herenhuis met een marmeren dressoir en overal massief eikenhouten meubelen. Je kan de sprookjesachtigheid door alle ververing opsnuiven. Gelegen in een vergeten woud, zodat niemand ooit kan raden wat hier zal gebeuren.

De dolk die rond je heupen hangt, wiegt mee wanneer we walsen. In een vloeiende beweging draai ik om mijn as en ontvreemd je wapen. Ik wil messenwerpen met als inzet de onsterfelikheden, ik weet dat ik zal verliezen. Maar overmacht is zo'n zoet genot.

Plots ben ik bang dat ik zal breken als we het nog langer uitstellen, bang dat ik niet meer de moed heb of dat mijn standvastigheid zal afbrokkelen als ik mijn gedachten er niet bijhoud. Ik beëindig onze wals en ga de opiumpijp bereiden. De biochemische stimulans voor onze gevoelens. Ik pas nauwlettend op dat ik niet te diep inhaleer. Het witte melksap wordt bruin en korrelig wij vergaan simpelweg tot banaliteit. De ijsblokjes in de whisky geven een zekere damp af

wanneer ik er de rook op uitblaas. Ik laat me niet gaan deze keer, de roes is niet voor mij weggelegd. Des te meer voor jou. Je lijkt al wel in een totaal andere sfeer te vertoeven, waardoor ik twijfel aan de haalbaarheid van onze plannen. Dan schuif je mij het doosje toe vol prachtige, welonderhouden werktuigen. Vastberaden ga je op de metalen tafel liggen die ik heb afgedekt met zwarte tafzijde.

Ik voel me nu zo alleen en zelfs door jou verlaten, ook al neem je mijn hand vast. Je hand is koel, nog net niet koud. Ik slok de whisky in een teug binnen en hoop dat mijn handen niet te zeer trillen. Jij bent druk bezig je handen te ketenen met kettingen. Ik maak je benen vast in de daarvoor bestemde ringetjes. Ik zeg je dat de opiaten waarschijnlijk effectief genoeg zijn, waarop je me die wolfachtige lach laat horen. Wiens idee het was weet ik niet meer; het is al zo lang geleden. Mijn memorie lijkt door teveel dingen te worden aangetast terwijl ik juist wil dat alles me beklijft.

Ik kijk naar je en je kijkt terug waarop je je lippen tuit en me gebiedt ervoor te gaan. Mijn verbeten kus doen je lippen rood zien en zwellen. Genoeg getalmd nu. Emoties zijn niet langer gewenst. Ik neem het lemmet in mijn rechterhand en bid dat ik er geen boeltje van maak. Het ligt als een wendbaar voorwerp in mijn hand en ik neem de aanloop. Een wondermooie, pseudo-rechte lijn van je borstbeen tot aan je navel. Het scalpel is vlijmscherp waardoor er bijna geen bloed opwelt.

Ik kijk naar je en je kijkt terug, waarop je vraagt of je een beetje meer verdoving kunt krijgen. Papaver somniferum. Ik had dit voorzien en laat het zilverpapier vlammen. Je uitstekende aders schreeuwen om de slaapbol. Je aders, iedere dokter die jouw bloed ooit trok, moet ze hebben bewonderd. Ik trek jouw bloed niet, ik voeg er iets aan toe en zorg dat de allerlaatste druppel het buisje verlaat. Geen pijn meer, gevoelloos. Ik trek je borstkas open. Gescheur.

Je bent vanbinnen even mooi als vanbuiten. De blauwgrijze glans die over je darmen ligt en je hart dat nog altijd moedig pompt, ook al besef jij dat niet meer. We hadden dit allemaal gepland, de manier waarop, het tijdskrediet en de rotzooi. Met een veredelde naald prik ik je beide longen lek. Je zal verdrinken in je eigen bloed, zoals je wilde. Verdomme, het gaat me te traag. Ik denk aan Seneca en hoe hij ook gebruikmaakte van verzwakking om aan zijn eind te komen. Evenwijdig aan je onderhuids doorkruipende aders maak ik diepe kerfjes. Je bloed loopt van je armen af tot op het kleed. Bloed borrelt op uit je mond. Je wordt bijna doorschijnend, ik lik je lippen,

krab je nek bijna open uit wanhoop en laaf me aan je bloed. Je bent weggezonken naar een andere entiteit. Je hebt de gelukzalige grijns op je gezicht die de levenden van de doden scheidt. Ik dien je onze laatste sacramenten toe en prevel een afscheidsgebed in je oor: 'Liliata rutilantium te confessorum turma circumdet: iubilantium te virginum chorus excipiat!'

Ontzield lig je daar en ik snijd je linkerlong verder open om aan den lijve te ondervinden of roken nu echt zo nefast is. Smeuige donkergrijze massa die aan het weefsel kleeft. Ik doop mijn vinger erin en besmeur je wangen en voorhoofd ermee. Nu ben je klaar om naar de Eeuwige jachtvelden te vertrekken. Als ik bedreven was in het scalperen had ik je hoofd van je haardos ontdaan, omdat ik die altijd zo wondermooi vond. Maar ik ben bang voor het snerpende geluid dat het mes zal maken als het je schedel raakt. Ik houd ook het decorum voor ogen. Je kon immers zelf nooit afstand doen van je haar. Ik snijd er een klein plukje van af en begraaft het in mijn doos vol relikwieën. Je brieven en je hersenspinsels, je muziek en een afgeknipte nagel.

Ik huil en proef de zoute tranen die jij altijd zo lekker vond. Ik huil en besef dat je dood een voldongen feit is. Maar wanneer alles lijkt te verbleken, heb ik nog altijd die éne zekerheid. Het besef dat we geëindigd zijn terwijl we onze hoogconjunctuur voor het grijpen hadden. Onze ontluikende liefde hoeft nooit van gedaante te wisselen. We blijven puur met een onaangetaste schoonheid. *All beauty must die.*

De ruimte ruikt naar bloed. Het lijkt alsof het verse bloed mijn hersens prikkelt en mijn ledematen laat verstijven. Zo enorm doordringend en zuiver. Ik zet me naast de tafel neer en zal wachten tot het bloed stroperig en zwart wordt.

STROOMUITVAL

Ik woon niet meer hier. Dagenlang ben ik beestachtig
mijn tekst kwijt. De strakke straten hebben mijn huis

weggegumd. Het theater bleek een slechte schuilplaats

Waar mijn naam op het gevelsteentje een nummer werd,
breidt zich de stad uit. Een nieuw toneelstuk verdeelt

buren in schouwer en speler; geeft woorden, deelt klappen.

SLAAPGESCHIEDENIS

Vlak onder de opperhuid van het stadsplan ligt het
strooisel dat hardop doet praten in de doodslaap

zodat doorkomt wat bij leven uitbleef. Opgeslagen

vergif dat zich met bouwgrond mengt. Onder hoogbouw
is de kaalslag groot. Tongen reppen zich naar bouwput

en lossen modder waar geen voeg mee lijmt.

LANDVERPLAATSING

Toen ik begon als een boontje lagen stadse contouren
nog krom. Er werd zonder bedoeling gepraat toen

ik mij ontvouwde, een hoofd kreeg een romp in

die volgorde. Toen de schedel nog kneedbaar was, liep
het beentje voor beentje aan land. Handen en handen

groeiden aan grenzen, verplaatsten het land naar buiten.

Mario Molegraaf, samensteller van *Spiegel van de moderne Nederlandse en Vlaamse dichtkunst*

‘EEN GOED GEDICHT HEEFT WEERHAAKJES’

DOOR CHANTAL VROUWENVELDER EN EDWIN FAGEL

We hoeven niet aan te bellen. Mario Molegraaf heeft ons al zien turen naar de huisnummers, die in deze donkere straat in Wassenaar slecht zichtbaar zijn. Het eerste dat opvalt, nadat hij onze jassen in de gangkast heeft weggehangen, is de onorthodoxe inrichting. De kamer staat vol Afrikaanse beelden, die een merkwaardige mix vormen met het oer-Hollandse meubilair en de afwisselend exotische en moderne schilderijen aan de muur.

Mario Molegraaf is de samensteller van de *Spiegel van de moderne Nederlandse en Vlaamse dichtkunst*. Bij uitgeverij Balans verscheen in november de zevende, geheel herziene en aangevulde druk van deze bloemlezing. Voor menig dichter is dit standaardwerk een belangrijke graadmeter voor zijn of haar status in het literaire landschap: tel ik mee? En zo ja, met hoeveel gedichten dan?

De eerste editie werd in 1939 samengesteld door Victor E. van Vriesland. Onder zijn supervisie was de *Spiegel* nog een meerdelig verzamelwerk, waarin hij uit angst onvolledig te zijn haast iedere dichter had opgenomen. Toen Van Vriesland in 1974 stierf nam Hans Warren de klus van hem over. Hij stelde paal en perk aan de vele gedichten, stuurde de ‘dichtertjes’ naar huis en maakte er weer een bloemlezing van in de letterlijke betekenis van het woord. Na verloop van tijd werd de *Spiegel* een samenwerkingsverband van Hans Warren en zijn partner Mario Molegraaf, die sinds Warren in 2001 overleed het werk alleen voort zet.

‘Het was niet meer dan logisch dat ik het werk voort zou zetten,’ licht Molegraaf toe, ‘de *Spiegel* was immers een gezamenlijk project geworden. Warren was destijds gevraagd omdat hij onbevooroordeeld en onafhankelijk kon oordelen over het werk van zijn collega’s. Dat geldt natuurlijk des te meer voor mij: ik schrijf geen gedichten.’

Publiceren over poëzie doet Molegraaf daarentegen des te meer. In de *Provinciale Zeeuwse Courant* bespreekt Molegraaf iedere week een nieuwe dichtbundel; een aantal van deze besprekingen werden gebundeld in het boekje *Je ongezonder verstand gebruiken*, dat tegelijk met de

Spiegel is verschenen. Tevens is Molegraaf samensteller van diverse andere werken, vertaalde hij verschillende auteurs uit het Grieks en heeft hij een groot aantal publicaties op zijn naam staan.

We nemen plaats in de werkkamer op de tweede etage – waar nog veel meer Afrikaanse beelden staan opgesteld en waar Miemie de kater ons zo nu dan met een verontwaardigde blik gadeslaat – om een beeld te krijgen van de opvattingen die bij het samenstellen van deze bloemlezing een rol hebben gespeeld.

Hoe verhoudt de Spiegel zich tot andere bloemlezings, bijvoorbeeld die van Komrij?

‘De *Spiegel* bestaat natuurlijk al veel langer dan de bloemlezings van Komrij. Veel elementen uit de bloemlezings van Komrij (waaronder de structuur die Komrij in zijn bundels handhaaft, met regels als niet meer dan tien gedichten per dichter en een indeling van de dichters op geboortjaar), vinden hun oorsprong in de *Spiegel*. Maar de verschillen zijn groter. Waar Komrij puur op zijn smaak afgaat, kijk ik veel breder. Ik probeer tot een eerlijke en onafhankelijke keuze te komen, een heldere weergave van het Nederlandse en Vlaamse poëzielandschap. Natuurlijk ontkom ook ik er niet aan dat de keuze gebaseerd is op mijn persoonlijke voorkeuren. Een dichter kan bijvoorbeeld vele literaire prijzen hebben gekregen of geliefd zijn bij het publiek, maar toch niet door mij worden opgenomen. Zo is een dichter als Tjitske Jansen een geweldige podiumdichter, maar op papier werkt het minder en daarom wil ik haar niet in de bloemlezing hebben. Daarin zit toch een verschil.’

Wat zijn dan de criteria waarop een gedicht in de bloemlezing wordt opgenomen, of er juist buiten valt? Met andere woorden: waar moet een goed gedicht aan voldoen?

‘Tja, dat is natuurlijk de moeilijkste vraag. In mijn boekje *Je ongezond v* and gPu ui

Waar ziet u dat aan?

Molegraaf gebaart naar de Afrikaanse beelden in zijn werkkamer: ‘Eigenlijk is het net zo met beelden. Je moet ze lang in je handen houden en van alle kanten bekijken om echt van namaak te onderscheiden. Je maakt daarbij gebruik van je ervaring. Dat doe ik ook met de gedichten die ik lees en herlees. Je ervaring en het Fingerspitzengefühl zijn onbewijsbare criteria, maar zeer belangrijk om een goed gedicht van een slecht gedicht te onderscheiden. Of epigonisme of, erger nog, plagiaat te herkennen. Zo kan ik de gedichten van P.N. van Eyck niet meer waarderen sinds duidelijk is dat hij zijn beroemde gedicht “De tuinman en de dood” niet zelf heeft geschreven, maar heeft gestolen uit de roman *Le grand écart* van Cocteau. Ik heb dat gedicht dus niet meer opgenomen, maar wel vermeld in de “Appendix”, die in deze editie voor het eerst is bijgevoegd.’

Wat bedoelt u precies met ‘je ongezond verstand gebruiken’?

‘Zowel het schrijven van gedichten als het lezen ervan vereist een zekere dwarsheid, een interpretatiekader dat er voor zorgt dat je de realiteit op een afwijkende manier ervaart. Daarmee bedoel ik niet een soort droomtoestand. Astrid Lampe, bijvoorbeeld, geeft conversaties op een zeer realistische manier weer, en juist daarin zit hem het vervreemdende effect van haar poëzie.’

Er zijn veel ‘jonge’ dichters toegevoegd aan de Spiegel. Hoe plaatst u hen in het poëzielandschap?

‘Tot in de jaren ‘80 was er sprake van hele doordachte en brave poëzie. Gedichten als een keurig aangeharkt tuintje. Willem van Toorn, maar meer nog Faverey en Kopland golden als onaantastbare grootheden, maar in het hedendaagse literaire landschap liggen ze zwaar onder vuur. De Maximalen (o.a. Joost Zwagerman en Tom Lanoye) zetten dat brave wereldje als wilde stieren op zijn kop en hadden zo de toon gezet voor een nieuwe (wan) orde. Daar plukt de hedendaagse poëzie nog de vruchten van, dit is wat dat betreft een zeer boeiende en gevarieerde periode.’

‘Het verschil met debutanten vroeger en nu is dat ze hun literaire carrière veel meer plannen. Ze publiceren wel in allerlei literaire tijdschriften, maar wanneer ze debuten zijn ze eigenlijk meteen rijp. Ze komen met een ijzersterk debuut en doen er geen jaren meer over om de eigen stem te vinden. Hun eerste bundel is als de eerste oester of de eerste asperges: “Woen, hier ben ik!” Maar ook geldt: “Dit blijf ik.” Je ziet dat deze dichters moeite hebben zichzelf te overtreffen.’

Maar een blijvende kwaliteitsgarantie kan een eerste bundel niet zijn. Loopt u hiermee niet de kans dat ze er bij de volgende bloemlezing weer uit moeten?

‘Ik zet de jongere dichters er in op grond van verwachting. Een dichter als Thomas Möhlmann loopt al een tijd mee in het literaire wereldje en hij weet wat hij doet. Het is niet gewaagd te veronderstellen dat hij een belangrijk dichter kan worden. En zo zijn er meer. Daarbij vind ik dat een bloemlezer ook wel een beetje lef mag tonen. We zullen wel zien, over een jaar of tien, of ik hierin een fout heb gemaakt.’

Wilt u beginnende dichters nog een advies meegeven?

‘Tja, eigenlijk valt er geen recept te geven voor het schrijven van een gedicht, laat staan voor het opbouwen van een krachtig oeuvre. Vaak vind je een eigen stijl door geïnspireerd te raken van het lezen van andermans werk. Er zijn onnoemelijk veel dichters actief. Ik denk wel eens: als al die dichters ook eens poëzie zouden *lezen!* Maar tijdens het schrijven moet je de reeds geschreven poëzie direct vergeten en je intuïtie volgen. Het ene gedicht volgt vaak uit het andere. In ieder geval is het belangrijk concreet te blijven en niet meteen met grote kosmische zaken aan te komen. Je kunt beter schrijven over een paperclip die op tafel ligt dan over de liefde. Wil je dan toch graag schrijven over de liefde, dan is “een liefde” al een stukje beter.’

Het is laat wanneer Molegraaf zijn voordeur weer voor ons opent en de eerste winterse bui, die naar later blijkt zal leiden tot een enorme verkeerschaos en instortende daken in het oosten van het land, is begonnen. We luisteren naar ons gezond verstand en vluchten de auto in, Molegraaf achterlatend in de donkere Wassenaaarse straat met zijn kat Mikkie, de Afrikaanse beelden en een huis vol poëzie.

STOEPKRIJT

Ik heb je schaduw losgeknipt op het
moment dat je de waarheid loog
Je keek om, zag niks bijzonders en
ik huilde langs je heen. Heel zacht.

Bij het licht van bouwlamp en sterren
heb ik haar fatsoenlijk ingekleurd.

Daar was ook een jongensfiets, geleend.
Zij wilde op de stang, we reden
over alles wat ik nooit geworden ben.

En iedereen die ons passeerde dacht
dat we gingen trouwen.

X

Onder buik of vloerbedekking zal
niet gedoken worden vandaag en ik
wil e-mails waar de vragen
uitgefilterd zijn.

Op m'n onderarmen zal ik turven,
viltstift in de kleur van algen en
hoe vaak ik niet meer wilde uitgebeeld.

De ingebeelde keren ook, maar
kruisjes zijn verboden want
die horen bij een schat.

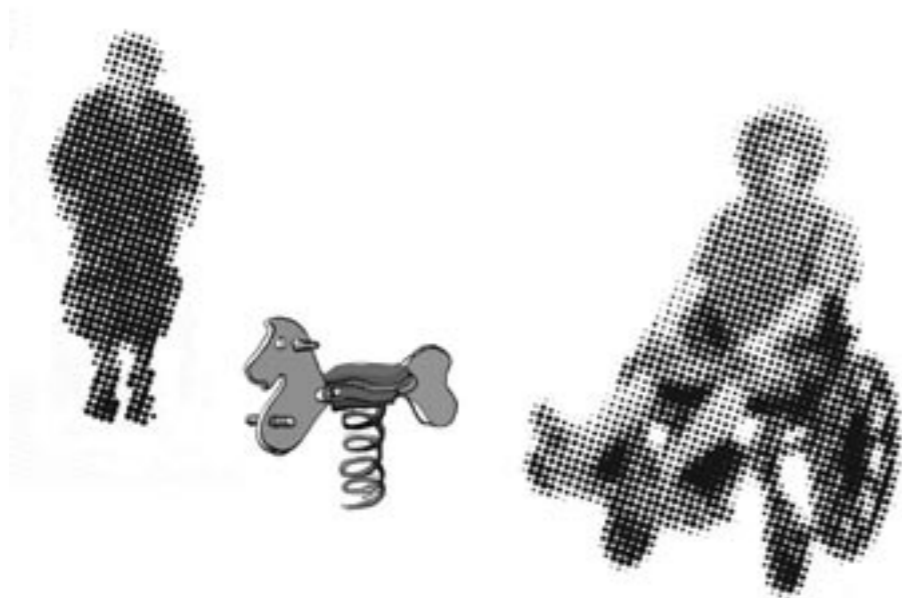
Je linker ringvinger mag nu voorzichtig
afdwalen en op de bodem van het
toetsenbord gaan snorkelen.

ZURIG

De dame aan de overzijde keert
zich haast nog eerder af dan zij wanneer
ze uit haar rokken schuift.

Met een watje in de hand komt zij de jaren
onder ogen, het hart is hooggesloten
als haar hals, toch vindt ze nu de tijd.

Dit huis at teveel feesten en het
afgelegde meisje streelt de muur.

Fragment uit **HET SUCCES VAN ALICE**

8u15 Luchien loopt te zenuwen rond mijn bureau. Hij is het type dat een gediensstige vrouw met een paardenbek getrouwd is, die, evenveel vanwege haar eigen tekortkomingen als vanwege haar berustende natuur, niet in opstand komt tegen zijn hoog opgetrokken broeken die nog net een stuk been tussen sok en pijprand vrijlaten. Het geheel is afgewerkt met een blouse in een kleur die je waarschijnlijk ook krijgt als je een fijn versneden broodje hamburger met alles erop in de blender gooit. Twee lapjes fletse carpaccio zijn ongetwijfeld door de pijpen van zijn witte onderbroek getrokken om het geheel extra strak af te werken.

'Kijk,' zegt Luchien vastberaden.

Zijn vastberadenheid irriteert me.

In zijn geval heeft het iets onbeholpens. Luchien is waarschijnlijk de meest onbeholpen man

die ik ken. Wel geholpen, dat wel, dat heeft zijn paardebloempje me een keer verteld tijdens een plichtmatig praatje op een personeelsfeest, in de rij voor het buffet. Zij nam de gehaktballetjes en ik een bladerdeegflapje.

'Wat vind je ervan? Speelgoed voor seniele oudjes.'

We maken speeltuinen. Tuimelrekken, klimtorens, wippen, trampolines, speelhuisjes... een totaalpakket. We zoeken altijd nieuwe markten of nieuwe producten. Of beide tegelijk, maar dan wel met een voor ons bekend productiekunstje erachter. Je kunt nu eenmaal onmogelijk op alle punten van een driehoek tegelijk gaan staan.

Speelgoed voor seniele oudjes is marketingtechnisch gezien in ieder geval een ramp, maar daar betaal ik Luchien ook niet voor.

Terwijl ik de tekeningen doorkijk praat hij hard en opgewonden.

'Extra veilig, alles met mooi afgeronde vormen natuurlijk, in herkenbare kleuren en met extra dikke rubberen tegels. Schommels, wippen, een knuffelmuur, misschien zelfs een trampoline, maar dan wel berekend op kinderen tot honderdvijftig kilo. Plezier, dat staat voorop.'

Ik zie voor me hoe Luchien en zijn vrouw tegenover elkaar staan te springen. De kleefpasta van zijn vrouw is daar niet tegen bestand en Luchien wordt knock-out geslagen door haar gebit.

'We kunnen er natuurlijk ook wat meer volwassen elementen aan toevoegen. Sumo-worstelen, met van die pakken. Ontzettend veilig voor zelfs de meest osteoporose patiënt.'

'Luchien, het lijkt me beter van niet. Die verzorgers hebben echt geen tijd om al die oudjes in die pakken te hijsen. Bovendien, seniele sumoworstelaars? Hoe zou jij het vinden om je vijftienjarige oma in een glimmend sumopak bovenop een kwijlende drieënnegentigjarige man te zien liggen?'

'Ja... ja, nou ja. Ja. Dat was zomaar een idee.'

'Oké. Nou, werk die ideeën verder uit. Behalve dat met die sumopakken. Een knuffelmuur lijkt me in ieder geval een goed idee, die mensjes missen toch vaak een stukje warmte.'

Hoe irritant hij ook is, Luchien is in ieder geval origineel. Dat is misschien ook de redding van de meest creatieve geesten: een kink in hun persoonlijkheidskabel, waardoor normaal contact en standaardideeën beperkt uitwisselbaar zijn en eigenheid en creativiteit behouden blijven.

Luchien vertrekt en meteen daarop stapt Rens onaangekondigd mijn kantoor binnen.

'Je bent druk geweest.'

'Ja.' Ik herschik ondertussen de papieren op mijn bureau.

'Heb je zin om vanavond lang te komen? Ik kan voor je koken. Je ziet er moe uit.'

'Rens...'

‘Ik kan ook bij jou langskomen. Neem ik mijn keuken gewoon mee.’

Tegen zijn zorgzaamheid ben ik nu niet opgewassen. Het is net zoiets als niet getroost willen worden omdat je nog net je tranen binnen kan houden. Zoals ik dat niet wil, wil ik ook niet dat iemand zorgzaam doet op momenten dat ik moe en zwak ben. Ik ben er simpelweg niet tegen bestand.

‘Oké. Half acht, bij mij.’

Een paar maanden geleden bleef Rens net zolang in het gebouw tot ik wegging. Het was laat, donker, en het regende iets waarvan niemand precies weet wat het eigenlijk is (zoals niemand ook weet wat een kofschip is). Ik stond onder het afdakje bij de ingang me mentaal voor te bereiden op de halve onbewaakte minuut naar de auto. Hij stond achter mij en vouwde mijn capuchon over mijn hoofd.

Die avond lagen we voor het eerst in zijn twijfelaar. Hij sprak in de platitudes die horen bij verliefdheid, wat mij, nog net niet kokhalzend, deed besluiten zijn boxershort uit te trekken en met mijn mond indirect de zijne te snoeren.

Wat erop volgde duurde niet lang, hooguit tien minuten, waarna ik naar de wc ging om alle bacteriën eruit te plassen.

Hij vroeg me, toen ik weer naast hem in het bed klom, of het goed voelde, zo, samen. Ik weet wel dat het aardiger, eerlijker was geweest om te liegen. Maar het voelde ergens ook goed, al was het maar even. Ik zei hem dus dat het goed voelde en hij greep deze kleine toegeeflijkheid aan om het veroveren van mijn hart als een realistische optie te zien.

Een plastic boodschappentas staat rechtop op tafel. Rens haalt er zijn aankopen uit. Pasta, pesto, pommedori-tomaten, wijn. Het lijkt een film waarvan de blauwdruk honderden keren eerder gebruikt is. We zien ook teveel. Het is niet meer te traceren of we doen wat we doen omdat we het al tweehonderdzesennegentig-en-een-half keer eerder hebben gezien of omdat we het van nature zo zouden doen. Alles waar we aan blootgesteld worden zal ons op een gegeven moment als natuurlijk voorkomen.

‘O ja... tatatatataá... het toetje! Roomijs met kersen.’

De zak is leeg. Rens vouwt hem op en strijkt hem glad, loopt richting de keuken en haalt een snijplank tevoorschijn. Hij snijdt de tomaten in keurige plakken.

‘Ui?’

Ik duik onder hem in een van de kastjes.

‘Ui. En knoflook. Zal ik wat muziek opzetten?’

‘Oké.’

Als ik terugkom heeft hij de wijn ingeschonken, en ik drink terwijl hij kookt.

‘Ik ben blij dat ik niet hoeft te koken nu ik zo moe ben. Lief van je.’

‘Echt?’

‘Ja.’

Hij slaat zijn lange armen om me heen en legt zijn hoofd op mijn hoofd. Hij lijkt een pop van ijzerdraad, zoals ik die vroeger ook had, alleen buigt die zich nu niet naar mijn vingers maar naar mijn stem. Met zijn lippen graast hij van mijn haren. Ik voel een warme vochtige plek op mijn hoofd ontstaan. Zou ik voor hem naar warm gras ruiken? Zo ruikt hij voor mij (misschien alleen voor mij) ’s ochtends, daar waar fijne haartjes in zijn nek plakken als bij een pasgeboren baby.

‘Het is oké.’ Ik weet niet wie van ons het zegt.

Rens trekt een spoor via de achterkant van mijn hoofd naar mijn nek, door naar mijn rechteroorlel. Even denk ik dat hij iets geniaals gaat zeggen, iets zachts en geniaals, iets dat zo briljant is dat het recht van mijn trommelvlies naar mijn hart schiet, waardoor er van dan af aan iets groters en oorspronkelijkers mogelijk zal zijn.

In plaats daarvan vraagt hij, vlakbij mijn oor, maar niet zachtjes, of ik honger heb.

Na het eten gaan we naar boven, naar mijn bed dat veel comfortabeler is dan het zijne. Hij voelt ruw en schoon als gewassen zand.

Hij streelt me rustig, maar ik weet dat hij zo als een piñata open zal breken en dat hij al zijn emoties in enkele momenten over me heen zal storten.

Erna eten we ijs met kersen. Rens hangt tegen mijn schouder en van zijn lepel drupt ijs op mijn buik.

‘Sorry.’

Hij buigt zich voorover en maakt van het koude weer een warm spoor. Dan brengt hij zijn hoofd naast het mijne.

‘Ik hou van je.’

Vreemd dat je zo vaak bang kan zijn dat iemand iets gaat zeggen, dat je het je zo vaak hebt voorgesteld, en dat dan toch, als het uiteindelijk onvermijdelijk dan toch gezegd wordt, dat je er dan toch nog steeds niet op voorbereid bent.

‘Ik moet plassen,’ zeg ik en stap over hem heen het bed uit.

De volgende ochtend ben ik vroeg wakker en vroeg weg. Een bekend spel herhaalt zich. Al laat ik voor Rens inmiddels geen briefjes meer achter.

Een trappelende Luchien is de eerste die ik zie als ik mijn bureaustoel aanschuif.

Het is 7u50.

‘Ik heb gisteren met het MT van een verzorgingstehuis gesproken. Ze willen wel een pilot draaien met een groepje patiënten. Het gaat om een verzorgingstehuis hier in de buurt, dus dat is gunstig. Ik dacht aan vier of vijf speelelementen, een wip, een trampoline, een zandbak, een speelhuisje om in te zitten . . . een knuffelmuur is natuurlijk nogal prijzig om zomaar ergens aan te leggen, dus die kan de leiding zelf hier wel komen uittesten. Als het ze bevalt, willen ze denk ik wel tot aankoop overgaan en in de tussentijd kunnen wij verder afstemmen op hun wensen.’

Ik knik en geef mijn voorwaardelijke goedkeuring waarop Luchien gelukkig weer verdwijnt.

Hij vervult zijn taken prima. Steeds weer bedenkt hij dat waarvan ik nog niet wist dat ik het wilde. Rens vervult zijn taken ook, maar dat is nu juist het drama tussen ons – of het drama, van de dingen die zo heel erg mooi zouden kunnen zijn. Te weten dat om ze te realiseren, je er alleen maar om hoeft te vragen, maar dat met het vragen, tegelijkertijd, alle schoonheid eruit zou verdwijnen.

DEUS EX MACHINA

taalverraderlijk hoogbejaard tandwiel
foute doorverbindingen, een spil die ontbreekt

tot een lach aan de stenen ontstijgt
de uilen balken
en de dag ontbreekt
op het appel van de zon

wij pletten de aarde tot een schijf
een simpele daad van wangelooft

van de machine die ons beweegt
tot spreken

OVER STROMING – OKTOBER 1998

Een cult status zouden ze nooit bereiken, deze profiteurs. De imperfectie lag als een loden sjaal om hun schouders. Gemak zucht en welvaart eisten hun tol; vriendinnen met tatoeages en overdreven zwarte kleren deden de rest. Boven bleke hang tietten rookten ze hasj op het stoepje, terwijl het winkel volk de andere kant op keek. Het beviel die gasten vast. Zwarte streken, as grauwe gezichten; ze dronken bier in het donkere hol van de staat. Het maakte ze niet uit want ze hadden geen trots.

Ach mislukt waren zo velen maar hier vonden ze een paradijs - een bordeel van staatswege. Midden stand verkocht dure onzin zonder een spoor van gêne. Ambtenaren staakten voor wacht geld en waren trots op hun koop huizen. Alles kwam vanzelf en niets mislukte. Het was bespottelijk.

's Zomers zat men op luxe terrasjes aan de werf. Na het eten verdween men in trendy clubs voor sexy ontmoetingen en wilde nachten in design meubels. Dat was de welvaart en de regering vond het prima. Drug dealers en maffia bazen reden rond in de beste wagens. Zij waren politie vrienden. Het was sub realisme - Zuid Amerika ongeveer. Toch was het anders - Goddelozer.

Maarten was ontstemd maar hij was een prof. Het ging hier niet om. Laat ze de wereld maar verzeiken. Hij ging door! Bij een stalletje kocht hij een grote bos rozen. Een bevalling was niet niks!

Een vogel fladderde voorbij en trok een zwarte streep boven de Gracht. Zo'n volmaakt wezentje, uit enkel twee vleugels en één kleur! Zonder inspanning vloog het boven het winkel volk, lachend uit de hoogte. Het winkel volk struinde door. Wát absurd - ze zagen het niet meer. Hij gooide rozen omhoog. Rood hingen ze in de oktober lucht. Dit zagen de mensen, met afkeurende blik. Hadden ze nooit iets echts gezien? Het was voor de vogel en voor hun meisje Olga!

Die ochtend vroeg was ze geboren in rood witte lakens. Suprematie straalde van haar gezichtje. Tegen het zachte vlees van haar moeder lag ze vast besloten te slapen. En hij zat er trots naar te kijken. Zijn creatie, hun bloed, haar toekomst - vermengd tot perfecte vormen. Rust maar.. rust maar! Oneindig had ze nog te leven!

Hij liep verder. Dit stuk van de gracht was rustiger. Het winkel volk keek tevreden om zich heen. Volle tassen droeg het naar huis. Hij liep naar een gebouw met prachtige gevel waarop in jugendstil letters stond geschreven: *Lijstenmakerij Hoogervorst & Zn. B.V.* Begeleid door een ouderwets klingelende bel betrad hij de zaak.

Binnen regeerden een trotse dame (geschikter als vrouw of vriendin dan als moeder) en een loopjongen met vast beslotenheid - misschien haar zoon. Starre regels, maar er was ruimte voor een lach. Dat was ook een formule en ze zaten er nog steeds. Al eeuwen lang. Zo'n zaak was het. Hun lijsten en verf spullen stonden ergens voor. Al verkochten ze een poosje wat minder - in januari en februari met name - dan was er altijd nog de waarde stijging van het pand. God, dit pand moest miljoenen waard zijn. Vandaar misschien de berekende lach.

Er waren geen klanten (behalve hijzelf) maar wel een vertegenwoordiger. Duivels! Dit soort rakkers stond buiten te wachten tot er niemand meer in de zaak was. Dan stapten ze zelf verzekerd binnen en praatten rustig in op de klant. Deze verkocht spijkers en schroeven. zeker om die lijsten vast te timmeren. Zijn statie wagen van grijze metaal lak stond dood leuk voor de etalage. Het was brutaal en vermakelijk. Verdienende ie zichzelf ooit terug en z'n Boss pak? Dit was gok werk; zou een professionele organisatie 'm aan sturen? De moderne logo's op de wagen buiten deden zo vermoeden. Het was te gek. Gelukkig verkocht ie hier lastig. Met een vage afspraak om nog eens te bellen nam ie afscheid en stapte, nog altijd zelf verzekerd, in zijn wagen.

Maarten wendde zich tot de dame. 'Mevrouw, ik zou graag wat verf potjes kopen! Gele, blauwe, groene enzovoorts. Verder een meng palet, penselen en een ezel. Heeft u dat? Ze straalde. 'Natuurlijk - van hoog waardige kwaliteit. Gaat u schilderen mijnheer? Dat is waarachtig een bijzonder aangename bezigheid! Een fijne hobby!' Wát was de dame hoffelijk. 'Nee ik niet. Het is voor mijn dochtertje - ze is deze ochtend geboren; ze wordt kunstenaars! Je kunt talenten niet vroeg genoeg herkennen. Bovendien is het gezellig, zo'n ezel in de kinder kamer.' De dame lachte; ze was blij met een klant. 'Gefeliciteerd! Ik ben het met u eens. U heeft vast een dochtertje met veel talent. Zal ik de spullen dan maar netjes in pakken? Secuur wikkelde ze de potjes verf in kado papier. Hij rekende af, pakte de ezel onder zijn arm en liep na een warme groet de bruine deur uit die de loopjongen keurig voor hem opende.

Toen hij terug liep vanaf de winkel was alles anders. Het overviel hem. dit juist vandaag! Het begon bij het Wéd. Overal stond water - schitterend en glanzend in het waterige oktober zonnetje. De straten waren er gewoon niet meer. De stad bodem was weg. Misschien was de bebouwing door gezakt. Zo stevig was die niet meer na een paar honderd jaar (de mens zwichtte veel eerder).

Palingen vraten zich door de hapjes van het winkel volk en op het water dobberden hand tasjes en trim schoenen. De Oude Gracht was er niet meer en nu was het centrum homogeen. Slechts boven op de winkel panden kon men staan. Daar stond wat volk te gebaren. Praten had deze keer

geen zin. Stakkers; zo iets hadden ze nog nooit gezien.

De klokken van de Dom sloegen als nooit tevoren. Die klokken luider zat natuurlijk droog! Hij had het vast aan zien komen en speelde voluit, nu recht uit zijn hart. Heldere klanken sloegen neer op de water massa. Maarten stond op een huis op een boeken winkel en bepaalde zijn perspectief. Zo zou Olga het doen. Links een groene streep, rechts een span huis daken, bruin van baksteen. Olga Rozanova. Enkele figuranten in nood – schreeuwend in de blauw rode zee. Kleren kregen ze niet – dit was abstract! Het blauw liep verder naast het doek. Voor water waren geen maten – oneindige kracht.

Een klein bootje kwam aangevaren. Het zonk bijna want het stond vol met muziek instrumenten: een draaiorgel, een drumstel en een piano. Een oude man stond tussen het vreemde orkest en speelde zijn mandoline terwijl het bootje rondjes draaide. Het publiek was stil geworden; eindelijk rust rond om zijn boot. De oude man werd een penseel streek; een grijs vlak voor de eeuwigheid. Rozanova. het bootje kreeg het rood van de rozen. Olgaatje was moe maar haar schilderij was af.

In gedachten verzonken liep hij naar huis. Het was bijna donker buiten. Kon hij maar ergens de kroeg in lopen. waar vrienden zaten te wachten. Samen de geboorte vieren met Belgisch bier en vlammetjes. Die vrienden waren er niet. Ze zaten met een chagrijnig wijf thuis, de afstand bediening in de hand. Hij trok zijn kraag hoog op; het was fris zonder de zon.

Anne had geschreeuwd tijdens de uren lange bevalling. Met verbazing had hij ernaar gekeken. Wat een kracht zat er in dat blonde lijf! Het was anders dan bij de eerste. Toen was het raar en nieuw; onwennig. Nu was het vorm gegeven, het had een doel. Toeval was verdwenen. Het leek misschien gewoon een consequentie van de natuur – een poging tot overdracht van leven – maar het was kunst.

Zijn Olgaatje. Olga Rozanova. wat een mooie combinatie! Rozanova was haar tijd ver vooruit. Al vóór de oktober revolutie van 1917 in Rusland schilderde zij fameuze abstracte werken. Met soms maar één streep! Radicaler was niet denkbaar. Een subliem nieuw tijd perk! Abstractie was simpel maar had betrekking op alles. De werkelijkheid was te complex en gemeen (hoe waren oorlogen anders te verklaren?). De wereld had behoefte aan lijnen, een zeker kader – de uitleg maakte geen verschil. Al het overbodige kon je weg snijden. Over bleven kleuren, lijnen; een helder beeld.

Thuis was er geen helder spel; eerder een wanorde, een fysieke mis slag. Eenzaam stond ie in de douche te rukken – een natte schim zonder geluid – terwijl Anne in de witte kussens lag te slapen, de handen op haar dikke buik. Ze praatten er niet eens over. Het ging al lang zo – ze had gewoon niet zo'n zin. Het vuur was eruit!

Slechts illusies hielden hem nog in het gareel. Hij hield van haar; dat was het probleem... en iedere dag die stomme hoop dat de liefde terug kwam. Het lag niet aan hem! Vakanties naar tropische oorden, het ruime budget, bosjes bloemen: het was voor haar niet meer dan vanzelf sprekend.

De eerste periode was ze verliefd (zo leek het tenminste) maar na de geboorte van hun zoon ging het berg afwaarts. Hij stortte zich steeds meer op het werk en daar mee op de kunst. In huis heerste een vreemde sfeer: een mix van hoop, frustratie, liefde, geld en bittere smaak. Ze geloofde niet in zijn kunst terwijl hij er steeds meer in weg kroop. Ze kwamen geen stap dicht bij elkaar. Het was als hopen op een wonder dat toch nooit kwam. Volslagen machteloos was ie. En zij leek er amper mee te zitten.

Trouwen zonder liefde was beter. Dan ging je lekker vreemd met gewillige vriendinnetjes en thuis had je de basis. een bed en een dak boven je hoofd. Je vrouw was misschien stik jaloers maar ze kon je niet verbieden om vreemd te gaan. Als je toe was aan een nieuw huwelijk, belde je je advocaat; met hem als buffer deden scheld partijen van die ex helemaal geen pijn.

Ze was wakker toen hij thuis kwam. 'Ssshhttt,' zei ze, 'Olgaatje slaapt! Oooh, dank je voor de rozen! En wat is dat voor gek ding? Is dat voor haar? Hij zette de stukken hout tegen het bed en ging naast het kindje zitten. 'Dit is een ezel. Ik heb schilderspullen voor 't kleintje gekocht. Ze wordt een kunstenares; dat weet ik zeker! Die ezel zet ik naast haar in d'r kamertje... en ik hang schilderijen op. Als haar oogjes dan open gaan, is er altijd kunst!' Ze keek hem raar aan... Weer die blik zonder liefde – toch zette hij dit plan door, coûte que coûte!

'Kunstenares? Maarten, wat is dat nou weer voor gek. Altijd weer die kunst van je. Zet dat toch 's uit je hoofd. Weet je wat vaders kopen voor hun dochter? Kleertjes, of een pluche beest! Toch geen kwasten en verf? Hij zuchtte. 'Ach, schat, wat moet 'n kind nou met speelgoed beesten? Ik wil dat ze een doel heeft in haar leven! Een kans om de wereld te veroveren... te veranderen!'

'Voorlopig hoeft Olga helemaal niets! Laat haar nu maar lekker slapen...'

Hij sloeg zijn ogen neer. 'Hoor ons praten. We zouden gelukkig moeten zijn. Laten we er over ophouden. Kom op! Ik ga bier halen, beneden. Laat me drinken op Olga! Mijn kunstenaresje!' Dat laatste met verheffing. Hij liep de trap af.

JE SLINKSHEID

in je slinksheid beweeg je gemakkelijk
tussendoor cordons schildroffellende
gummiknuppels arme jij met je bloemetjes

niet onder de indruk deel je uit chrysanten
of wat past bij zo'n uniform of ander uit
de belegerde stad heb je de laatste geplukt
om voor een dag de stank te kunnen verstieren

en struikel je dan vangt zo'n geüniformeerde je op
en zet je zachtjes neer voor zijn versierde schild
en roffelt zodat het lijkt alsof de mond met de tong
spreekt je schorheid overstemmen wil

alles delen we je bloed ons bloed maar jij
slimmer dan dat hebt geprobeerd een steel
door het plastic te steken en gedacht dat de oogkas
al leeg was heel goed jouw bloed proper

in je slinksheid verander je vaak van gedachten
zodat je denkt dat je ongrijpbaar bent je bent
te reduceren tot stof ondanks de kracht van je hersens
het overlopen van je hart het staalkussen van je mond

je hebt niet eens gemerkt dat de lucht grauw is als staal
dat ijzer overheerst tussen de bloemen muziek
generiek is voor stampende laarzen wat een mars
van geweld is weet je niet dan door de brillenglazen
van een vrede stichter maar je bloeit mooi dat wel

je houdt de mens in gedachten achter de helm
een grimas een glimlach waarom niet je beukt
op het plastic met je tulpenbos met je kennis
sloop je het is oorlog tenslotte het water is op

in een andere tijd had iemand een kaart kunnen maken
van je route langs liefdevolle intenties je lint
rond de stad geknoopt met een strik op iedere hoek
vlaggetjes en papieren rozen de ideale toeristengids

je springt over een dode je praat met iemand die
nog aan het sterven is misschien wel de plek van een
monument je armen zijn als ontpoppende vlinders
bekrast met swastika's allemaal dronken tekens

magere gedachten leg je in je slinksheid
op aan de werkelijkheid zodat een wapen stopt
zodat een kogel niet arriveert als

in een boek bloemen drogen werkelijk is

in een encyclopedie een diagram als beschrijving
volstaat een vuile dag in een vuile stad
je bent slinks genoeg om te benoemen wat je ziet
als je iets lugubers ontdekt hebt aan het leven bloemen
bedekt met gruis uit kuilen gedrukt en glimlacht

WOORDEN AAN DE RAND VAN GEDACHTEN (REČI U PRIKRAJKU)

Ik ken achthonderd woorden
zonder welke er geen leven is
het zijn de woorden
geef me
ik wil
ik heb nodig
doe dat niet
en dergelijke
maar ik ken ook andere
die bedeesd
aan de rand van gedachten staan
te wachten
als muurbloempjes op een dans
gaan we ze roepen
laten we ze tenminste een keer ronddraaien
voordat het geluid voor altijd wegsterf

OORZAKEN BESTIJGEN GEVOLGEN (POSLEDICE UZJAHALA UZR)

Waren er geen bevroren mensen, dan was er geen ijs
als er geen honger was, was er geen droogte
waren er geen bedroefde mensen, was er geen dood
zonder gevolgen zouden de oorzaken kalm gaan grazen
de oorzaken hebben de gevolgen bestegen
de gevolgen schuimbekken
en de oorzaken sporen ze schreeuwend aan

DE BOMEN IN MIJN TUIN (DRVEĆE U MOJOJ BAŠTI)

De bomen in mijn tuin
wandelen 's nachts
de kastanje loopt om het huis
en kijkt of alles op slot is
de pijnboom gaat helemaal naar het meer
en ketst daar kiezels over het water
de berken hurken meestal in een cirkel
fluisterend met elkaar
en de jonge eik gaat onder de den liggen
om van onderaf haar blik te vangen

(vertaald door Patty Scholten)

VOOR IJ

zij is rank en twijnt verfijnd
gesponnen garens tot een
een draad die zij oprolt
tot een kluwen
het einde knoopt zij sierlijk vast
aan de knoppen van een stoel
verkregen uit de erfenis
van een lang vergeten bonmama
langzaam lopend opdat
de draad niet breekt
gaat zij door de deur
naar buiten
de draad rolt van de bol
als zij de hoek omgaat
waar aan het einde
van de straat de slijter
op haar wacht met twee
kruikjes van het zelfde
langzaam loopt zij terug
en rolt de draad die haar
naar huis zal leiden
weer op de bol tot aan de deur
waar de strik rond de knoppen
van de stoel wordt losgetrokken
zij pakt een glas
waarvan de herkomst
haar allang ontschoten is
het wordt tot aan de rand gevuld
de draad wordt opgevat
en tot een streng ineengedraaid
drie strengen tot een touw
dat na het laatste glas
tot strop gestrikt
haar leven uit zal luiden

—
 In skuon eten de mensen spinnen
 kraken het karkas met de kaken
 eten het achtbenig monster als krab

breek de poten af één voor één
 neem het karkas tussen je tanden
 eet het vlees eruit de bruine derrie

voedzaam mengsel van ei en stront
 op de markt liggen ze in stapels bijeen
 gekweekt in de hollen ten noorden
 van dit dorp, een gewoonte ontstaan

in de tijd dat pol pot alles en iedereen
 uithongerde en enkel nog spinnen
 de achtpotige poortwachters van de hel
 toegang boden tot verder bestaan

C O L O F O N

Dit is Lava Literair Tijdschrift, jaargang 11, nummer 4 (december 2005)

Redactie Mathijs Schiffers (hoofd), Floor Buschenhenke, Edwin Fagel, Kees Henniphof,
 Ronnie van Veen, Chantal Vrouwenfelder
Ontwerp en vormgeving Geert Dijkers
Illustraties www.ramonverberne.nl
Drukkerij Van Marken Delft Drukkers

Lava Literair Tijdschrift is een onafhankelijk Utrechts podium voor aanstormend literair talent.
 Kijk voor informatie over losse Lavis (EUR 5,00) of een jaarabonnement (EUR 18,50) op onze
 website www.lavaliterair.nl

Volgende deadline voor kopij is **15 maart 2006**
 Stuur uw bijdrage per e-mail naar info@lavaliterair.nl

BIOGRAFISCH

Diego Corte (1978). Sjeesde als student Nederlands in Utrecht, zat daarna drie jaar op grote vaart (Zuid-Amerika). Begon jaar geleden met schrijven, heeft nog geen eerdere publicaties op naam staan.

Jacob Edo (1976). Werkt, na gesjeesd te zijn als student Nederlands, volgens eigen zeggen 'in allerlei onbetekende baantjes'. Schrijft al langer gedichten, maar brengt ze pas sinds kort naar buiten. Publiceerde in Lava 10.3, maar ook in *Meander* en in *Poëziepuntgl*.

Jo-Ann Hassell studeert als het goed is in januari af in de bedrijfskunde. Was eerder actief bij literaire studentenvereniging Flanor, en in dit nummer van de Lava debuteert ze als prozaschrijver.

Kees van Houte (1978). Redacteur bij Stichting Perdu, impresario met andermans risico, en postbode. Heeft ambities op journalistiek en dichterlijk vlak, en ziet niet hoe deze disciplines elkaar nog langer kunnen ontlopen. Publiceerde éénmaal eerder in het O-nummer van een blad.

Gerard Scharn (1946). Dicht onder de naam 'kiste'. Geboren te Gemert, nu woonachtig te 's-Hertogenbosch. Tussentijds enige jaren gevaren om na wat omzwervingen als jurist te eindigen.

Arne Schoenvuur (1981). Dichter en beeldend kunstenaar, maar ook kunstkriticus en copywriter. Schreef gedichten voor *De Brakke Hond* en *Meander* en publiceerde al eens eerder in Lava.

Erik Solvanger (1976). Debuteerde zomer 2004 met bundel *Eenvoudig schedelichten* bij Uitgeverij 521. Schreef bijdrage voor *Van alle markten thuis* (voor honderdjarig bestaan Albert Cuyp-markt) en won in 2004 poëziewedstrijd van Gemeente Maastricht. Winnende gedicht staat in die stad in steen gebeiteld in Jekerpark.

Nicole Teunissen (1987) studeert literatuurwetenschap aan de Universiteit Utrecht. Publiceerde eerder o.a. in *Krakatau* en *Meander* en stond op het podium bij Festival Mooie Woorden 2005.

Ulrike Deirdre Maes (1987). A la recherche du temps perdu vindt ze de mooiste titel aller tijden. Ulrike probeert dan ook te leven met exorbitante porties melancholie en de broodnodige portie escapisme. Geboren in de Brusselse houdt ze van de geur van de zomer en de smaak van de herinnering. Meer is er niet.

Velibor Vidakovic, geboren in Belgrado (Servië). Publiceerde eerder in Lava 11.2 en Lava 11.1, ook met gedichten die vertaald waren door Patty Scholten. In februari 2006 verschijnen een of meerdere verhalen van hem in bundel *De goudvissen van mijn buurvrouw* van Uitgeverij Fagel.

ISSN 0929-5968
Losse nummers EUR 5,00
www.lavaliterair.nl